

Project “VREDNOTENJE BOGASTVA NESNOVNE KULTURNE DEDIŠČINE ZA LOKALNI
TRAJNOSTNI RAZVOJ V REGIJAH SREDNJE EVROPE“

BROŠURA O REZULTATIH NESNOVNE KULTURNE DEDIŠČINE ZA OBLIKOVALCE POLITIKE

KAZALO VSEBINE

01. Kaj nam pomeni nesnovna kulturna dediščina?	3
02. Kaj je VREDNOTENJE nesnovne kulturne dediščine?	5
03. Povezava med nesnovno kulturno dediščino in ekonomijo	7
04. Predstavitev strategije ARTISTIC	8
05. Nabor meril za določitev najbolj obetavnih projektov vrednotenja NKD	10
06. Set orodij ARTISTIC	11
07. Podporne točke NKD in njihova vloga v regijah	12
08. Poslovni načrt za pobude NKD	13
09. Vrednotenje nesnovne kulturne dediščine s pomočjo množičnega financiranja	14
10. Prihodnost NKD podpornih točk in projektne aktivnosti	17
11. Seznam podpornih točk NKD	18
12. Regija Benetke, Italija	22
13. Regija Vulkanland, Avstrija	26
14. Zahodna slovenska regija, Slovenija	30
15. Regija Zahodno Podonavje, Madžarska	34
16. Regija Vzhodna Elbija v okrožju Severne Saške, Nemčija	38
17. Regija Podkarpatska, Poljska	42
18. Regija Južna Češka, Češka	46
19. Regija Trencin, Slovaška	50

TAKING
COOPERATION
FORWARD

Kaj nam pomeni nesnovna kulturna dediščina?

Unescova Konvencija nesnovne kulturne dediščine (NKD), opredeljuje nesnovno kulturno dediščino kot "prakse, predstavitve, izraze, znanja, veščine in z njimi povezana orodja, predmete, izdelke in kulturne prostore, ki jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki prepoznajo kot del svoje kulturne dediščine varovanju".

Skupnosti in skupine nesnovno kulturno dediščino (v nadaljevanju NKD), preneseno iz roda v rod, nenehno poustvarjajo kot odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino. NKD skupnostim in skupinam zagotavlja identiteto in neprekinjenost s prejšnjimi generacijami, s čimer spodbuja spoštovanje do kulturne raznolikosti in človeške ustvarjalnosti (UNESCO 2003).

Konvencija o varovanju nesnovne kulturne dediščine predpostavlja samo nesnovno kulturno dediščino združljivo z obstoječimi mednarodnimi instrumenti človekovih pravic, ki zahteva medsebojno spoštovanje skupnosti, skupin in posameznikov ter trajnostni razvoj.

Namen konvencije je:

- "(a) varovati nesnovno kulturno dediščino;
 - (b) zagotoviti spoštovanje nesnovne kulturne dediščine skupnosti, skupin in posameznikov;
 - (c) dvigniti zavedanje o pomembnosti nesnovne kulturne dediščine na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni ter zagotoviti medsebojno spoštovanje te dediščine;
 - (d) zagotoviti mednarodno sodelovanje in pomoč."
- (UNESCO 2003)

Konvencija nesnovno kulturno dediščino deli na:

- "(a) ustna izročila in izraze, vključno z jezikom kot nosilcem nesnovne kulturne dediščine;
 - (b) uprizoritvene umetnosti;
 - (c) družbene prakse, rituale in praznovanja;
 - (d) znanje in prakse o naravi in svetu;
 - (e) tradicionalne obrtne veščine."
- (UNESCO 2003)

Varovanje NKD je ključno za ohranjanje tradicionalnih praks in znanj. Unesco opredeljuje varovanje kot "ukrepe za zagotovitev ohranjanja nesnovne kulturne dediščine, vključno s prepoznavanjem, dokumentiranjem, raziskovanjem, ohranjanjem, zaščito, spodbujanjem, izboljševanjem, prenosom, še posebej s formalno in neformalno izobrazbo, kakor tudi z oživitvijo različnih vidikov te dediščine."¹

¹ Več informacij o Konvenciji Unesca o varovanju nesnovne kulturne dediščine je na voljo na spletni strani: <https://ich.unesco.org/en/convention> (pridobljen 4. februarja 2019).

Kaj je VREDNOTENJE nesnovne kulturne dediščine?

Priznavanje nesnovnih in simbolnih vrednot je pomemben prvi korak k trajnostni valorizaciji NKD. Valorizacija NKD pomeni prepoznavanje, dajanje in pripisovanje vrednosti tradicionalnemu znanju, ki se lahko kaže v različnih oblikah, kot so ustna izročila, uprizoritvene umetnosti, družbene prakse, rituali, praznovanja, tradicionalna obrt in številna druga. Širše je priznanje v regiji, boljše je za trajnostno financiranje NKD. Na splošno lahko valorizacijo ICH dosežemo z različnimi pristopi:

OZNAČEVANJE IN CERTIFICIRANJE KOT NKD

Uradna oznaka NKD bodisi prek nacionalnega združenja ali Unesca vsekakor ozavešča. Vendar se to lahko zgodi ne samo z imenovanjem na uradnem seznamu, ampak tudi z regionalno zavezo NKD. Ko bo regija uradno razumela prakso ali obrt kot NKD, bodo državljani temu posvetili več pozornosti. Prav tako se bodo ljudje, ki se ukvarjajo z njo počutili cenjene in priznane, kar lahko privede do večjega poznavanja NKD in večje podpore zanjo. Na primer, pismo o nameri bo pomagalo pri iskanju regionalnih sponzorjev. Uradne etikete se lahko uporabljajo za oglaševanje in olajšajo prepoznavnost NKD zunaj lokalnega konteksta. Poleg tega je označevanje koristno za izgradnjo skupnosti praks in povezovanja v mreže znanja.

(PONOVNA) PREDSTAVITEV IN PONOVNA OCENA V MUZEJIH (TER DRUGIH STROKOVNIH IN JAVNIH KONTEKSTIH)

Publiciteta, predstavitev v muzejih ter raziskave in zbiranje zgodb in predmetov o NKD bodo povečali znanje in dvignili ozaveščenost, prepoznavnost in kontinuiteto v skupnosti: NKD je priznava s strani širše publike kot nekaj, kar je vredno ohraniti. Poleg tega muzeji ne samo razstavljajo NKD, ampak so tudi kontaktni partnerji za raziskave namenjene ohranjanju, pripovedovanju in ponovnem pisanju zgodb, povezanih z NKD. To bo okrepilo pomen NKD in ohranilo znanje za ohranjanje.

TRAJNOSTNO VKLJUČEVANJE RAZLIČNIH ZAINTERESIRANIH SKUPIN

Najboljše prakse dokazujejo, da so mreže z akterji in različnimi deležniki izjemno pomembne za valorizacijo in zaščito NKD. V večini primerov obstaja obstoječa osnovna mreža ljudi, ki so vključeni v NKD: nosilci NKD, prostovoljci in društva, ki se ukvarjajo z NKD ali so na splošno zainteresirani za kulturne dejavnosti. Poleg teh akterjev je potrebno spodbuditi k vključevanju tudi druge akterje: politični akterji in oblikovalci politik, znanstveniki in posredniki, finančni operaterji in podjetja. Na ta način se lahko ujamejo različne perspektive in vzpostavijo zanimanja in odnosi med različnimi ljudmi. Potrebno se je identificirati z NKD in vse kar je povezano z njo.

V celotnem postopku valorizacije NKD je treba v vse faze projekta ne le vključiti nosilce NKD, skupnost ali skupino, temveč tudi spremljati razvojni proces valorizacije NKD in ga podpirati na vse možne načine. Vključitev in neposredno sodelovanje z nosilci sta “conditio sine qua non” za lokalni trajnostni razvoj, saj: večja je vrzel do akterjev NKD, večje je tveganje za negativne učinke komercializacije ali trivializacije nesovne kulturne dediščine.

Različni partnerji, ki sodelujejo pri valorizacijskih projektih NKD, morajo ustrezno spoštovati pravice intelektualne lastnine, etična načela varovanja NKD in prepoznati potrebe in resničnost nosilcev NKD za izgradnjo partnerstva pod enakimi pogoji ter uspešno in pošteno prihodnost skupnosti, kraja in regije.

Povezava med nesnovno kulturno dediščino in ekonomijo

Nesnovna kulturna dediščina je del našega vsakdana. Družba kot celota jo mora prepoznati kot gonilno silo gospodarskega razvoja, ki zajema različne dejavnosti z ekonomskimi in neekonomskimi vrednotami. Mnoge družbene skupine kot nosilke NKD lahko veliko ponudijo preostali družbi.

Nosilci s svojimi tradicionalnimi znanji, veščinami in praksami bogatijo življenje drugih in na različne načine prispevajo k njihovi kakovosti. Nosilce NKD je treba motivirati in jih pooblastiti, da uvedejo in prenesejo svoje predniško znanje, na primer znanje o naravnih zdravilih, ki z obvladljivimi in cenovno ugodnimi tehnikami avtohtone rastline spremenijo v zdravila, ki jih lahko uporabljajo in si jih privoščijo vse družbene skupine. Nosilci NKD imajo različna dragocena znanja, ki potrebujejo lokalno razpoložljive vire in jih ni potreno uvoziti iz oddaljenih regij. To vodi k valorizaciji in prepoznavnosti nosilcev NKD, skupin in skupnosti ter same nesnovne kulturne dediščine, ki valorizira lokalne proizvode in njihove proizvajalce, prispeva k trajnostni rabi virov, rasti lokalnega trga in sodelovanju med vsemi družbenimi sektorji. Kot omenja UNESCO (n.d.), se štiri dimenzije trajnostnega razvoja - družba, okolje, kultura in gospodarstvo - prepletajo in ne ločujejo.

Z valorizacijo in varovanjem NKD prispevamo k družbenim procesom, kot sta medkulturna izmenjava in medsebojno spoštovanje človeka prek kulturnih, družbenih, političnih in celo geografskih meja. Pomaga v boju proti rasni diskriminaciji in spodbuja mir, namreč mir in varnost sta osrednja pogoja za trajnostni razvoj. Z valorizacijo NKD lahko kot družba dosežemo preživetje izjemnih vsebin in vidikov naše kulture ter ozaveščamo o pomenu medsebojnega spoštovanja. Prav tako se bomo izognili nevarnosti padca NKD v pozabo in se izognili tveganju, da za vedno izgine.

Lokalno znanje, veščine in prakse, ki se prenašajo, izboljšujejo in razvijajo iz generacije v generacijo, lahko prinesejo zaslužek in zagotovijo ugledno delo za širok krog ljudi (tako obrtnike kot njihove družine, kot tudi dobavitelje materiala in storitev, povezanih s prevozom in prodajo obrtnih izdelkov), vključno z revnimi in ranljivimi člani naše družbe - UNESCO (nd).

UNESCO (n.d: 9) poudarja, da nensovna kulturna dediščina "predstavlja gonilno silo gospodarskega razvoja, ki zajema raznolikost proizvodnih dejavnosti, tako z denarno kot z nedenarno vrednostjo, in zlasti prispeva h krepitvi lokalnih gospodarstev". Po mnenju Unesca živa dediščina lahko predstavlja tudi "pomemben vir inovacij ob spremembah in pomaga doseči vključujoč gospodarski razvoj na lokalni in mednarodni ravni".²

² Za več informacij o NKD in trajnostnem razvoju glej Unescovo publikacijo z naslovom "Nesnovna kulturna dediščina in trajnostni razvoj" (n.d.), ki je na voljo na: <https://ich.unesco.org/doc/src/34299-EN.pdf>

Predstavitev strategije ARTISTIC

V prvem letu projekta ARTISTIC so vsi partnerji skupaj razvili strategijo za valorizacijo NKD. Izhodišče za razvoj strategije valorizacije NKD, ki se osredotoča na trajnostne koncepte financiranja in trženja, je razumevanje nesnovne kulturne dediščine v njenem specifičnem regionalnem ali lokalnem kontekstu in potreba po vidnem upoštevanju nosilcev NKS.

To vključuje natančnejši vpogled ne samo na ločene modele financiranja, temveč tudi na različne kulturne tradicije v širokem razponu, kot so:

- ustna izročila in izrazi,
- uprizoritvene umetnosti,
- družbene prakse,
- rituali,
- praznovanja,
- znanje,
- prakse o naravi in svetu,
- tradicionalen obrtne veščine.

Pri razvoju strategije je bil eden od rezultatov ta, da se morajo finančni modeli začeti z analizo trajnostnih vprašanj in ne z izvajanjem orodij. Drug pomemben rezultat je bil govoriti o financiranju NKD namesto o financiranju zaradi nedenarnih naložb v NKD s prostovoljstvom, zagotavljanjem prostorov ali materialnih virov.

Upoštevanje NKD na področju javne uprave ali zasebnega organizacijskega dela se je izkazalo za vsaj tako pomembno kot denarne finance za lokalni trajnostni razvoj v regijah CE.

Ni skrivnega recepta ali standardnega modela, ki ga je mogoče enostavno prilagoditi za financiranje NKD v vsaki regiji in za vsako vrsto NKD. Pogoji so posebni in raznoliki, saj NKD ni blago kot katero koli drugo.

NKD JE TOREJ:

- tesno povezana z ljudmi in skupinami,
- vključena v zgodovinsko družbeni koncept,
- prepletena z lokalnimi okoljskimi vplivi.

TAKO, ICH ZAHTEVA:

- specifično,
- individualno narejeno,
- rešitev za financiranje.

Strategija z različnimi elementi v setu orodij se bo nenehno razvijala in jo bo treba večkrat posodabljati, ko pride do sprememb.

Nabor meril za določitev najbolj obetavnih projektov vrednotenja NKD

UHAM je v sodelovanju z vsemi projektnimi partnerji izdelal sklop meril za določitev najbolj obetavnih dimenzij valorizacijskih projektov NKD. Da bi zagotovili, da sklop meril upošteva regionalne posebnosti, so se z njimi prilagodili v osmih regijah srednjeevropskih držav s prilagojenimi dogodki z javnimi ustanovami in najpomembnejšimi subjekti, ki podpirajo nesnovno kulturno dediščino v vsakdanji praksi.

NA PODLAGI STRATEGIJE ARTISTIC IN REZULTATOV IZVEDENIH PILOTNIH UKREPOV NABOR MERIL VKLJUČUJE NASLEDNJE VIDIKE:

- večje prpeoznavanje NKD;
- posvečanje pozornosti posebnostim NKD;
- vključitev nosilcev, skupin in ustvarjalcev NKD v vse faze projekta;
- spoštovanje bistva, potreb in želja, pravic intelektualne lastnine nosilcev NKD, skupnosti ali skupine, ki se nahajajo okoli projekta NKD, in spoštovanje etičnih načel za zaščito NKD;
- zagotavljanje ustrezne podpore in vidnosti za NKD in njene nosilce;
- ponudba strokovnega usposabljanja za akterje NKD;
- podpora mreženju;
- valorizacija bogastva NKD;
- prepoznavanje potenciala in ustvarjanje prostorov za NKD;
- podpiranje dejavnosti za krepitev identifikacije ljudi z NKD.

ŠE NAPREJ JE POMEMBNO PODPIRATI LOKALNE AKTERJE NKD TAKO, DA:

- trajnostno sodelovanje z nosilci NKD, skupnostmi in skupinami;
- izboljšanje in spodbujanje mreženja med vsemi vpletenimi akterji;
- spremljanje lokalne, regionalne, nacionalne ali nadv nacionalne podpore;
- spodbujanje izmenjave znanja in izkušenj;
- ponudba primernih modelov za valorizacijo, upravljanje in financiranje pobud NKD;
- paziti na skladnost z lokalnimi, regionalnimi in nacionalnimi predpisi, spodbujati temo valorizacije NKD in vključevati lokalne akcijske akterje in vlade, da predlagajo in odobrijo lokalne, regionalne ali nacionalne predpise, razvijajo in izvajajo zakone, specifične za regijo;
- povezovanje NKD s tržnimi in javnimi politikami.

Set orodij ARTISTIC

NABOR ORODIJ ARTISTIC V KOMBINACIJI S STORITVAMI IN KAKOVOSTNO POMOČJO, PRILAGOJENO POTREBAM LOKALNIH AKTERJEV NKD, JE BIL ZASNOVAN Z NAMENOM:

- povečanja razumevanja vloge procesa valorizacije nesnovne kulturne dediščine;
- povečanja znanja in spretnosti akterjev NKD;
- dopolnjevanja orodij, ki jih uporabljajo lokalne institucije in subjekti in si prizadevajo za ohranjanje, promocijo in razvoj NKD;
- podpiranja trajnosti projektov NDK.

NABOR ORODIJ POKRIVA ŠTIRI TEMATSKA PODROČJA:

- orodje za identifikacijo lokalne NKD za zagotavljanje vseh potrebnih smernic za prepoznavanje novih pobud;
- orodje za pravno zaščito NKD za pomoč pri instrumentih pravic intelektualne lastnine, za povečanje ozaveščenosti in znanja na področju avtorskih pravic, blagovnih znamk, oblikovanja in blagovne znamke, vprašanj geografskih označb, zaupnosti poslovnih skrivnosti in pomena varstva podatkov;
- orodje za izboljšanje komunikacijskih veščin akterjev NKD v okviru pripovedovanja zgodb, mreženja, odnosov z mediji, organizacije dogodkov, priprave promocijskih materialov, pošiljanja mailingov, uporabe socialnih medijev in upravljanja spletnih strani;
- orodje za pospeševanje načinov financiranja za povečanje znanja zasebnih in javnih akterjev in spodbujanje pozitivnega odnosa do vlaganja v projekte NKD - orodje je namenjeno tako zasebnim vlagateljem, ki želijo finančno podpirati projekte NKD, kot akterjem NKD, ki želijo pritegniti zasebne vlagatelje, da jih financirajo.

ZAKAJ IZBRATI NABOR ORODIJ ARTISTIC?

- Podpira dejavnosti kulturnih izvajalcev;
- Omogoča samostojno uporabo nekaterih elementov s strani posameznih akterjev NKD;
- Preizkušen med pilotnimi akcijami ARTISTIC v osmih regijah Srednje Evrope.

Podporne točke NKD in njihova vloga v regijah

V podporo valorizaciji projektov nesovne kulturne dediščine (NKD) je projekt ARTISTIC ustanovil 9 lokalnih pisarn nesovne kulturne dediščine, ki jih usklajujejo izbrani izkušeni in usposobljeni mediatorji, ki v sodelovanju z lokalnimi delovnimi skupinami občanov, združenj, deležnikov, podjetniki in kulturni izvajalci, ki uporabljajo ARTISTIC strategije in orodja, pomagajo akterjem NKD tako, da jim ponujajo informacije, nasvete in dejavnosti usposabljanja o:

- prepoznavanju lokalnih projektov NKD;
- ustvarjanju in izvajanju novih pobud NKD;
- zaščiti pravic intelektualne lastnine;
- izboljšanju komunikacijskih veščin;
- pripravi dokumentov za finančno podporo pobudam NKD;
- pridobivanju financiranja za pobude NKD;
- krepitvi sodelovanja z zasebnimi vlagatelji.

Učinkovitost lokalnih pisarn NKD temelji na individualizaciji zagotovljene pomoči in na vključevanju različnih lokalnih akterjev v ponujeno podporo.

Velika prednost lokalnih podpornih točk NKD je v tem, da njihova dejanja temeljijo na ljudeh - strokovnjakih iz različnih industrij, ki združujejo moči in pomagajo ustvarjalcem pri izvajanju njihovih projektov. Temelj delovanja podpornih točk NKD je torej vključevanje lokalnih akterjev, razvoj in krepitev lokalnih mrež, ustvarjanje in podpora lokalnim delovnim skupinam strokovnjakov ter gradnja skupnosti okoli pobud NKD - za navdih, podporo in pomoč ustvarjalcem kulture.

Poslovni načrt za pobude NKD

Skupna pilotna akcija št. 1

Cilj prve pilotne akcije ARTISTIC je bil lokalnim akterjem pomagati pri pripravi poslovnih načrtov za valorizacijo lokalnih projektnih idej NKD glede na lokalne potrebe osmih regij Srednje Evrope. Tematska področja poslovnih načrtov odražajo raznolikost regij ARTISTIC.

Proces oblikovanja poslovnih načrtov za pobude NKD je bil razdeljen na več stopenj:

- Javni razpis za poslovne ideje, usmerjene v lokalno valorizacijo NKD;
- Preverjanje skladnosti z državno pomočjo;
- Zagotavljanje storitev pomoči za izbrane akterje NKD;
- Priprava poslovnih načrtov;
- Izbira poslovnih načrtov, ki jih bomo preizkusili v okviru mednarodne pilotne akcije.

Med idejami, oddanimi v okviru odprtih razpisov, je lokalna žirija v vsaki regiji izbrala projekte, povezane z živo nesovno kulturno dediščino z razvojnim potencialom. Podporne točke NKD so v sodelovanju z lokalno delovno skupino in projektnimi partnerji ARTISTIC ponudili začetnikom izbranih projektov 1-na-1 sestanke, inštrukcije, manjše delavnice in tečaje, da bi podprli razvoj poslovnih načrtov za njihove pobude.

Rezultat pilotnega ukrepa v osmih regijah Srednje Evrope:

- 132 kreiranih idej za projekte NKD;
- 95 poslovnih načrtov za NKD;
- 44 obetavno ocenjenih idej NKD za crowdfunding kapanjo;
- Učinkovitost in uporabnost storitev, orodij in priročnikov, razvitih v okviru projekta ARTISTIC, je bila preizkušena s pozitivnimi rezultati.

Vrednotenje nesnovne kulturne dediščine s pomočjo množičnega financiranja

Skupna pilotna akcija št. 2

Na podlagi 95 prijavljenih poslovnih načrtov za lažje financiranja izbranih projektov NKD je Svetovalni odbor, sestavljen iz predstavnikov projekta ARTISTIC in zunanjih strokovnjakov za množično financiranje, na podlagi neodvisnega postopka razvrščanja opredelil 44 najbolj obetavnih projektov in predlagal nekatere izboljšave. Seznam teh 44 projektov je povzet v končnem delu in ponuja zanimiv pregled pobud NKD, primernih za množično financiranje. Zbrani projekti so pokrivali široko paleto domen nesnovne kulturne dediščine, kot so tradicionalna obrt, ljudski ples in gledališče, turizem, lokalni izdelki in prireditve itd.

Pilotna akcija

Zadnjih 6 mesecev projekta je bilo namenjenih spreminjanju izbranih projektov predlogov v kampanje množičnega financiranja. Od 44 projektov se je 25 kampanj objavilo na spletu in skupaj zbralo več kot 1 250 000 EUR.

Glavna spoznanja

Čeprav je COVID 19 verjetno imel največji vpliv na akcije množičnega financiranja, je tudi več drugih dejavnikov prispevalo k neuspehu pri doseganju ciljev. Izvesti uspešno kampanjo množičnega financiranja je izziv. Dejavniki, ki vplivajo na uspeh, so od platforme za množično financiranje, predstavitev projekta, trženja in določitve ustreznega zneska financiranja itd. Vendar bi se morali osredotočiti na splošno sliko, ki kaže na veliko zgodbo o uspehu, saj je projekt ARTISTIC seznanil akterje NKD z množičnim financiranjem kot izvedljivim finančnim instrumentom in spremljal 25 kampanj množičnega financiranja v osmih državah srednje vzhodne Evrope.

NEKAJ PRIMEROV PILOTNIH AKCIJ

ITALIJANSKA KAMPANJA

Zbrani znesek: 6 230 EUR

Podporniki: 114 ljudi

Platforma množičnega financiranja:

<https://www.produzionidalbasso.com/>

MODEL MNOŽIČNEGA FINANCIRANJA: NAGRADA/DONACIJA

Z Diversamente v Danzi lahko postanete koproducenti oddaje "Punte di Gesso. Fiocchi di Neve", ki ga je navdihnili zgodba o veronski pisateljici Silviji de Meis, zgodba o tem, kako ples ljudem omogoča premagovanje ovir, kako raznolikost vedno predstavlja ustvarjalni vir in kako lahko iz šeste umetnosti nastanejo tudi prijateljstva, ki presegajo kakršne koli predsodke. Gre za združenje, ki že deluje na območju Verone.

AVSTRIJSKA KAMPANJA

Zbrani znesek: 40 200 EUR (v teku)

Podporniki: 142

Platforma množičnega financiranja: 1000x1000.at

MODEL MNOŽIČNEGA FINANCIRANJA: NAGRADA/
PREDPRODAJA

"Kjer je žito, je moka. Kjer je moka, tam je kruh. Kjer je kruh, tam je življenje!" Tri sestre Berghofer v svojem mlinu živijo za ta moto. Diana, Liane in Isabella skupaj zagotavljajo osnovno regionalno oskrbo z moko in črnim zlatom vulkanske države: štajersko bučno olje. V mlinarni ponujajo številne druge regionalne dobrote. Letos tradicionalni mlin praznuje 175 let družinskega lastništva. Družina Berghofer namerava svojo prihodnjo sposobnost preživetja še razširiti z vlaganjem v mobilni mešalnik moke, polnilni stroj z avtomatskim sistemom za tehtanje in kamniti mlin za posebne in kreativne moke.

SLOVAŠKA KAMPANJA

Zbrani znesek: 9 110 EUR

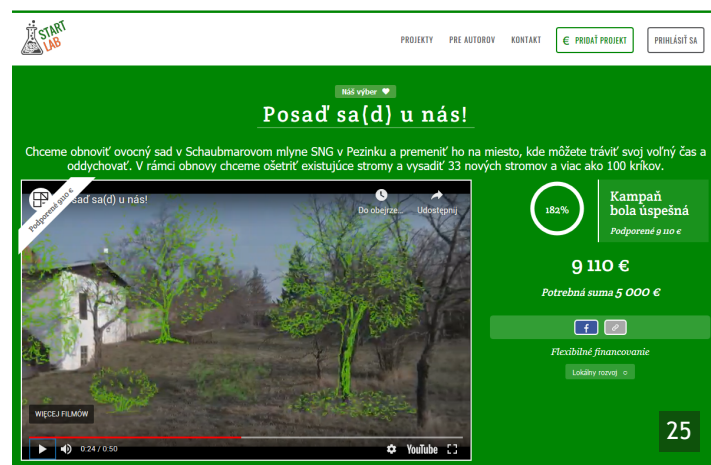
Podporniki: 115 ljudi

Platforma množičnega financiranja:

<https://www.startlab.sk/>

MODEL MNOŽIČNEGA FINANCIRANJA: NAGRADA/DONACIJA

Obnova sadovnjaka v mlinu Schaubmar v Slovaški narodni galeriji v Pezinoku in njegovo preoblikovanje v kraj za počitek z zdravljenjem obstoječih dreves in zasaditvijo novih dreves ter več kot 100 grmov. K sadovnjaku bodo pozneje dodali vinograd, na dvorišču z gredicami z zelišči in trajnicami, na sredini pa lipo.

25

KAJ LAHKO NAREDI POLITIKA?

Čeprav je množično financiranje v zadnjih letih vse bolj priljubljeno, je projekt ARTISTIC pokazal, da je množično financiranje v sektorju NKD in v Srednji Evropi še vedno v povojih. Strahovi in tveganja, povezana z množičnim financiranjem, še vedno v veliki meri prevladujejo in ovirajo uspešnost kampanje. Pomanjkanje ekosistemov za množično financiranje v CE regijah se dobro odraža tudi v kampanjah. Medtem ko je Avstriji z množičnim financiranjem uspelo zbrati največ, je Italiji na spletu uspelo povezati 10 kampanj od 25 - kljub temu pa so rezultati, doseženi v manj razvitih ekosistemih množičnega financiranja, kot so Slovaška, Češka in Madžarska, izjemni.

Portrebno je prepoznati množično financiranje in ga bolje promovirati kot zanimivo alternativo ali dodaten finančni instrument. Zlasti kampanje nagrajevanja ali predprodaje lahko pomagajo majhnim akterjem NKD pri pridobivanju podpore za njihovo produkcijo ali organizacijo pomembnih dogodkov. Trajnost vrednotenja NDK je bila vedno ena glavnih skrbi - vendar množično financiranje na zelo trajnosten način gradi interesne skupnosti in podpira zlasti majhne in nišne pobude.

Naložbene oblike množičnega financiranja so bile pilotno preizkušene le v Avstriji, vendar kažejo možnost ponovitve. Zlasti akterji, ki so vodili kampanje, so zelo hvaležni za izkušnje in spodbujajo, da tudi druga MSP izkoristijo številne pozitivne učinke množičnega financiranja, in sicer trženje in oblikovanje skupnosti.

POVZETEK IN NAPOVEDI

Projekt ARTISTIC je na izjemno uspešen način pokazal, da je množično financiranje resnična možnost za pobude nesnovne kulturne dediščine, ki so odvisne od nezadostnega javnega financiranja. Kritični opazovalci lahko povedo, da vseh 44 pobud niso spremenili v pilotske akcije ali da vse kampanje množičnega financiranja niso bile uspešne. Vendar na koncu šteje vpliv! Projekt ARTISTIC je združil kulturne izvajalce in ljudi, ki vodijo kulturne projekte, jim zagotovil orodja, izobraževanje in podporo za premagovanje pomanjkanja finančnih virov in strokovnega znanja. Ko pogledamo izvedene kampanje, ne glede na to, ali so bile uspešne ali ne, in seštejemo ljudi, ki so kampanje podpirali z majhnimi ali velikimi zneski, učinek postane bolj očiten. Ko nato še naprej prepoznamo, da vse te pobude dajejo zgled in pridobljene izkušnje za druge projekte, lahko vidimo, da je projekt ARTISTIC veliko prispeval k vrednotenju nesnovne kulturne dediščine. Tako lahko na projekt ARTISTIC gledamo kot na veliko civilno kampanjo množičnega financiranja, v kateri je 2,35 mil. EUR javnega financiranja znašala 1,26 milijona EUR zasebnih naložb v 8 državah!

**SKUPNO ŠTEVILO KAMPANJ MNOŽIČNEGA
FINANCIRANJA: 25**

SKUPNI ZBRANI ZNESEK: 1 268 262,88 EUR

SKUPNO ŠTEVILO PODPORNICOV: 2235

NEKATERE AKCIJE SO ŠE VEDNO V TEKU.

Prihodnost NKD podpornih točk in projektne aktivnosti

Lokalne podporne točke NKD so zasnovane tako, da nudijo stalno podporo lokalnim akterjem in trajnost projektov NKD. Njihovo delovanje je potrdilo uporabnost orodij, strategij in priročnikov, razvitih v okviru projekta ARTISTIC, in nam omogočilo, da v praksi preizkusimo zamisel o ponujanju večsmerne, strokovne in organizacijske podpore ustvarjalcem in institucijam, ki se ukvarjajo z nesovno kulturno dediščino.

Da bi zagotovili nadaljevanje aktivnosti, začelih v osmih regijah Srednje Evrope, in navdihnili druge regije in države z dobrimi praksami projekta ARTISTIC v vsaki regiji, smo pripravili:

- Lokalni akcijski načrt, ki zagotavlja trajnost delovanja lokalne delovne skupine;
- Poslovni načrti, ki opredeljujejo okvire in pogoje prihodnjega dela v določenih regijah v kratkoročni (enoletni), srednjeročni (triletni) in dolgoročni (5-letni) perspektivi;
- Memorandum o soglasju med projektnimi partnerji ARTISTIC, člani lokalnih pisarn NKD in lokalno delovno skupino za vrednotenje NKD, da se vzpostavijo stabilni in trajni odnosi med lokalnimi akterji ter še naprej dolgoročno podpira in spodbuja pobude NKD.

Pripravljeni lokalni akcijski načrti in poslovni načrti so bili podlaga za razvoj koncepta za izvajanje mreže pisarn podpornih točk NKD, ki bodo usmerjale prihodnjo uporabo strategije in manifesta ARTISTIC v drugih regijah.

Instrumenti in storitve, razviti v okviru projekta ARTISTIC, niso koristni samo za regije projektnih partnerjev, ampak bo njihova univerzalnost in prilagodljivost omogočila tudi izvajanje teh rešitev na drugih območjih.

Vsi rezultati projekta ARTISTIC so na voljo za ogled in prenos prek spletnega mesta projekta <https://www.interreg-central.eu/Content.Node/ARTISTIC.html> in platforme ENTRIBU <https://www.entribu.eu/en>

ČEŠKA

Podporna točka NKD je bila ustanovljena v lasti Južnočeške gospodarske zbornice, Husova 9, České Budějovice. Odpiralni čas, vsak dan: 7:30 - 15:30.
Tel.: +420 601 058 587
rychnavska@jhc.cz

MADŽARSKA

Zahodno panonsko neprofitno javno podjetje za regionalni in gospodarski razvoj
Pisarna #1: 9700 Szombathely, Horváth Boldizsár krt. 9.
Pisarna #2: 9021 Győr, Arany János u. 28-32.
Tel.: 06/94/500-495
Fax: 06/94/500-496
info@westpannon.hu
www.westpannon.hu
www.facebook.com/westpannonteam

NEMČIJA

Projektne aktivnosti so trajnostno zagotovljene v sodelovanju z Združenjem za ohranjanje in promocijo podeželja vzhodne Elbije v okrožju Severna Saška:
Bahnhofstraße 3c
D- 04886 Beilrode
Fon/Fax: +49 3421 718290
info@ostelbien.de
www.ostelbien.de

AVSTRIJA

Združenje za napredek Steirisches Vulkanland
Gniebing 148, 8330 Feldbach
info@vulkanland.at
www.vulkanland.at

SLOVENIJA

Občina Bovec
Trg golobarskih žrtev 8
5230 Bovec
Tel.: +386 5 38 41 900
artistic@bovec.si
www.obcina.bovec.si

ITALIJA

1) t2i - technology transfer and innovation
Corso Porta Nuova, 96 I-37122 Verona
Tel.: +39 0458766406
info.verona@t2i.it
www.t2i.it

2) Veneto Region, Industry, Crafts, Commerce and Services Department
Fondamenta S. Lucia, Cannaregio 23, I-30121 Venezia
Tel.: +39 041 279 5899
Tel.: +39 041 279 5842
giulio.cavinato@regione.veneto.it
elisa.bertoni@regione.veneto.it
www.regione.veneto.it/web/attivita-produttive/artistic

POLJSKA

1) Regionalna razvojna agencija
Rzeszow v sodelovanju z Fundacijo
Rzeszowska
Szopena 51, 35-959 Rzeszów
Tel. +48 17 867 62 29
artistic@rarr.rzeszow.pl
www.rarr.rzeszow.pl

2) Zduženje za občinsko
funkcionalno območje Przeworsk
- Jarosław
ul. Cerkiewna 3, 37-500 Jarosław
Tel.: +48 794 919 888
mof@um.jaroslaw.pl

SLOVAŠKA

Gospodarska zbornica Slovaške
Trenčín Regional Chamber
Lubica Žovincová
Jimennikého 2
91101 Trenčín
Slovaška
sopkrktn@sopk.sk
www.tn.sopk.sk

Regionalna turistična organizacija
- Trenčín
Eva Frývaldská
K dolnej stanici 7282/20A
911 01 Trenčín
Slovaška
eva.fryvaldska@trenclinregion.sk
www.trenclinregion.sk

ARTISTIC ZGODBA

O 8 REGIJAH SREDJE EVROPE

REGIJA BENETKE

ITALIJA

PARTNERJI, KI ZASTOPAJO REGIJO:

- t2i technology transfer and innovation (Lead Partner)
- Veneto Region

Beneška regija je izkoristila sodelovanje med dvema pomembnima in dobro priznanima partnerjema. To partnerstvo je bilo zelo učinkovito in konkretno - kar je privedlo do sodelovanja z eksperimentiranjem z dvema pilotnima akcijama in tudi skupnega izvajanja podporne točke NKD. Vzpostavljeno regionalno sodelovanje je doseglo in vključilo lokalne kulturne izvajalce in ustanove iz celotne regije. Skupno delo je omogočilo preizkušanje modela razvijanja pobud NKD, ki vključuje mlade start-upe in vrednoti lokalne identitete, vrednote in dediščino.

SPOZNANJA

Dve pilotni akciji ARTISTIC, izvedeni v Benečiji, sta postavili nekaj mejnikov o katerih je vredno razumisliti:

- Možnost izvedbe celotnega modela od prijavnega obrazca do kampanje za množično financiranje, ki poteka skozi treninge in mentorstva.
- Spoznanje, da je vredno razvijati kulturne projekte in da lahko imajo lahko socialno, ekonomsko in finančno vrednost za območja.
- Testiranje množičnega financiranja kot sredstva za razvoj dopolnilnih financ ob upoštevanju dejstva, da sta javno in bančno financiranje močno zmanjšala posredovanje na njihovih referenčnih območjih.
- Kulturna podjetja so tudi podjetja kot taka - imajo dostojanstvo kot vsako drugo podjetje.
- Potrebno je vedeti, ali je jedro projekta ustanovitev novega podjetja ali samo izvajanje kulturne pobude. To je ključnega pomena, saj je na tak način mogoče določiti, katere storitve ali orodja je treba uporabiti. Na primer, za razvoj lokalne kulturne kampanje svetujemo, da poiščete lokalno platformo za donacije ali nagrajevanje, toda za nekoga, ki želi ustanoviti novo podjetje, je priporočljivo, da zbere nekaj finančne pomoči s posojilnimi ali lastniškimi platformami.
- Posojila in več lastniškega kapitala zahtevata drugačen pristop od množičnega financiranja - zelo natančne in močne zahteve za pridružitve.
- Kampanje morajo biti usklajena mešanica digitalne komunikacije in tradicionalne komunikacije, zlasti na območju (dogodki, plakati, brošure itd.) bank, pisarn javne uprave, trgovin, gledališč itd. Pandemija COVID-19 je ustavila pobude ki so bili že načrtovane za širjenje pobud na območjih majhnih urbanih središč.
- Bistveno je okrepiti sodelovanje podpornih ustanov na lokalni ravni, kot so lokalne in zadružne kreditne banke, ki lahko zbirajo in prenašajo podporo donatorjev zunaj interneta.
- Za razvoj posebne pobude ali dejavnosti NKD ni nujno, da imate dobro razvit in podroben poslovni načrt, vendar je za ustanovitev podjetja ali združenja, da preživi na trgu, priporočljivo najprej opredeliti poslovni model in nato izdelati celovit in dobro razvit poslovni načrt.

ZAKLJUČKI

Projektne pobude ARTISTIC so zelo pomembne, ker sledijo namenom političnih predstavnikov Beneške regije (PP02). Deželni zakon št. 34 z dne 8. oktobra 2018 "Pravila za zaščito, razvoj in promocijo beneške obrti", uvaja pravila, ki urejajo priznavanje umetniške, tipične, tradicionalne in zgodovinske obrti, pa tudi uvedbo koncepta "Mojstrski obrtnik" in "šolske delavnice". Deželna vlada zdaj dela na posebnih ukrepih za mojstre, umetniške in tradicionalne procese ter medgeneracijskem prenosu. Zlasti izvaja uredbo s posebno določbo o zahtevah, merilih in postopkih za priznanje usposobljenosti mojstra in za aktiviranje šolske delavnice. Najboljša praksa ARTISTIC jasno podpira ta pristop in smer novih ukrepov, ki bodo sprejeti.

REGIJA VULKANLAND AVSTRIJA

PARTNERJI, KI ZASTOPAJO REGIJO:

- ▣ Združenje za napredek Steirisches Vulkanland
- ▣ ISN - innovation service network GmbH

V okviru projekta Interreg "ARTISTIC - " je bila dana priložnost za prepoznavanje, podporo in promocijo novih potencialov. S tem projektom je bilo mogoče izkusiti regionalno kulturno dediščino v regiji.

Ker živimo v regiji, kjer ima znanje na področju regionalnih razvojnih ciljev dodano vrednost, je ta projekt izvedel kampanjo za ozaveščanje lastnikov malih podjetij, ki že uporabljajo in uporabljajo svoj potencial NKD. Tako so delavnice zajemale inherentno znanje, ga naredile vidno in sprožile duh "imam vrednost, ki jo lahko dam skupnosti".

Podjetja NKD tukaj večinoma vodijo ženske, zato je zanje kot ranljivo skupino v državi, ki ženskam še vedno plačuje do 40% manj, zelo pomembno.

Prav tako je v primeru, ko pristop predvideva ustvarjanje trajnostnega posla iz hobija, daje dodatno vrednost, zdaj in v nadaljevanju projekta, saj ko nekdo razvije samopodobo in samovrednost, običajno ni mogoče biti prikrajšan za še enkrat.

ČE POVZAMEMO, JE BIL IZZID TROJNI:

- Ozaveščanje o vrednosti dejavnosti NKD za podjetja;
- Nabiranje vrednosti in samozavesti za akterje dejavnosti;
- Spoznavanje alternativnih modelov financiranja za povečanje poslovnih priložnosti in razvoj podjetja.

SPOZNANJA:

- Vzpostavitev mreže zainteresiranih deležnikov NKD;
- Izvajanje metod množičnega financiranja v kombinaciji z NKD;
- Ozaveščanje o nesnovni kulturni dediščini v regiji;
- Vrednost podeželske regije z obilico tradicionalnega znanja o NKD;
- Ženska podjetja se še vedno pogosto štejejo kot dodatno podjetje k dohodku moža;
- Potreba po izboljšanju samozavesti žensk, da bodo razumele, da imajo pravico voditi samozadostno podjetje;
- Izzivi v zvezi s pomembnim korakom: pretvorbo vizije v ustrezen pristop za poslovanje;
- Neločljiv strah pred poslovnim načrtom in veselje, ko so akterji podprli njegovo izdelavo;
- Vloga žensk v patriarhalni družbi v 21. stoletju;
- Način preobrazbe vključenih žensk, saj ta model ne ustreza več dejanskim življenjskim pogojem žensk in moških v družbi.

ZAKLJUČKI:

- Znanje o NKD je v regiji zelo razširjeno.
- Nesnovna kulturna dediščina ni bila v zavesti javnosti pred projektom ARTISTIC. Zahvaljujoč projektu je bil storjen prvi bistveni korak v zvezi z ozaveščanjem javnosti o tej temi. Še vedno je potrebno veliko storiti, da ta sprememba postane pomembnejša.
- Zelo globok vpliv je bil dosežen na področju dejanskih akterjev NKD.
- V zvezi z izvajanjem dejavnosti množičnega financiranja / alternativnega financiranja:
 - Podpora regionalni trgovini z mlini kot osnova za inovacije izdelkov.
 - Nadalja krepitev sposobnosti preživetja ene najpomembnejših mlinic v Raabtalu v prihodnosti.
 - Letni bon za blago z dodano vrednostjo.
 - Edinstveni vpogledi in priložnosti okoli mlina in mlinske trgovine.
 - Ozaveščenost javnosti o varni dobavni verigi za eno bistveno živilsko sestavino - moko zaradi nadaljnjega poslovanja mlina.
- Nadaljnji razvoj nesnovne kulturne dediščine v Štajerski vulkanski regiji.

ZAHODNA SLOVENSKA REGIJA SLOVENIJA

PARTNERJI, KI ZASTOPAJO REGIJO:

- Jarina, Zadruga za razvoj podeželja
- Občina Bovec

Zahodna Slovenija je od začetka projekta povezala številne akterje. Okrepilo se je sodelovanje med občinami, različnimi organizacijami, kot so muzeji in razvojne agencije, povečala se je vključenost združenj in posameznikov na področju NKD. Zahvaljujoč ARTISTIC projektu je regija lahko povezala nosilce NKD, združenja in oblikovalce politik na različnih ravneh projekta in na različnih dogodkih, vključno s seminarji, delavnicami, predstavitvami, srečanji in študijskimi obiski. Partnerji so tudi ponosni, da v projektne dejavnosti vključujejo lokalne otroke, saj se kulturna dediščina prenaša iz generacije v generacijo, kar otrokom daje potreben občutek pripadnosti kulturi in lokalni skupnosti. V zadnjih letih je bil projekt ARTISTIC odlična priložnost za sodelovanje z različnimi posamezniki in združenji, vključno s čebelarji, zeliščarji, ovčarji, strešniki, pripovedovalci zgodb, obrtniki in tolmači.

Prav interpretacija kulturne dediščine je bila tema prvih dveh pilotnih akcij. Partnerja sta sodelovala z ekipo, ki je razvila projekt KulTurca in predstavlja nov turistični izdelek, ki povezuje kolesarstvo s kulturno dediščino in lokalno kulinariko. Vodeni kolesarski izleti z električnimi kolesi opozarjajo na tematsko vsebino lokalnega okolja, zlasti s povezovanjem področij ovčarstva, sirarstva, čebelarstva, zeliščarstva, žganih pijač in lokalne kulinarike. Druga pilotna akcija, za katero je bila pripravljena tudi kampanja množičnega financiranja, je Razpršeni hotel Soča s storitvami, povezanimi z naravo, kulturno dediščino, prostočasnimi dejavnostmi in kulinariko. Ta koncept temelji na povezovanju z lokalnimi turističnimi ponudniki in kulturnimi promotorji (gibanje, glasba, lokalna kuhinja in kultura), da bi ustvarili edinstveno izkušnjo čiste narave in trajnostnega življenja, kot je bilo nekoč.

ARTISTIC je dal priložnost za okrepitev sodelovanja s Slovenskim etnografskim muzejem, ki je pomagal prenesti svoje znanje in izkušnje vsem projektnim partnerjem. V prvi fazi projekta je bila izvedena obsežna identifikacija nosilcev nesnovne kulturne dediščine. Po koncu projekta pa so se slovenski partnerji odločili, da se bodo osredotočili na razvoj in promocijo enega skupnega produkta, ki ima lastnosti nesnovne kulturne dediščine - zeliščarstvo na Slivni. Izdelan je bil model trajnostnega razvoja in trženja Slivne, ki bo pomagal nadgraditi obstoječa prizadevanja lokalnih deležnikov pri ponudbi tega območja. Eden izmed novih turističnih produktov bo poleg festivala tudi "Zeliščni vrt", ki bo celo leto podpiral idejo zeliščarstva.

Trajnostna komponenta tega projekta je nadaljnje soustvarjanje dveh območij, Soče in Slivne.

SPOZNANJA:

- Obsežno področje NKD zahteva veliko pozornosti.
- Nosilci NKD so pripravljeni deliti svoje izkušnje in strokovno znanje, a običajno potrebujejo smernice pri organizaciji.
- Za nadaljni trajnostni razvoj dediščine je potrebno večja vključenost nosilcev NKD in prebivalcev v postopke odločanja.
- Izobraževanje in usmerjanje na področju NKD je zelo dobrodošlo.
- Medgeneracijski prenos znanja bi moral biti prioriteta vseh.
- Mednarodno sodelovanje je pomemben vidik razvoja in ohranjanja lokalne dediščine, saj odpira nova obzorja in ponuja nove perspektive.
- Povezovanje kulturne dediščine in podjetništva si zasluži več pozornosti, saj lahko služi kot sredstvo za ohranjanje in vzdrževanje dediščine, ki bi se sicer izgubila.

ZAKLJUČKI

Na podeželskem območju, kot sta Bovec in Slivna, je kulturna dediščina nekaj kar povezuje ljudi in pogloblja korenine skupnosti in tako prepričujejo ljudi, naj ostanejo in skupaj delajo na razvoju in negovanju svoje dediščine. Člani skupnosti so steber ne le razvoja v kulturi, temveč tudi drugih vidikov družbe. Zato bi moralo biti v interesu vseh, da podpremo pobude NKD in njene nosilce, saj so osrednja točka za ohranjanje skupnosti in njene dediščine.

REGIJA ZAHODNO PODONAVJE MADŽARSKA

PARTNERJI, KI ZASTOPAJO REGIJO: ZAHODNO PANONSKO NEPROFITNO JAVNO PODJETJE ZA REGIONALNI IN GOSPODARSKI RAZVOJ

Zahodno Podonavje odraža tradicionalno madžarsko podeželje, ki zajema barvito naravo z griči, dolinami rek, gozdovi, travniki in jezeri, ki povezujejo majhna naselja, bogata s kulturno dediščino. Prijazne vasice skrbno ohranjajo ostanke ljudske arhitekture in privabljajo goste v čudovito obnovljene kmečke hiše. Podeželske hiše, zvoniki in zidanice dajejo okus vsakdanjemu življenju kmečke kulture. Tipične ljudske tradicije, kot so karnevalsko vlečenje hlodov, postavitve majskega drevesa in ples, dirke z letinami, zabava ob trgatvi in druga tekmovanja, so zabavni programi ne samo za domačine, temveč tudi za gostujoče turiste.

S projektom ARTISTIC si je panonsko neprofitno javno podjetje za regionalni in gospodarski razvoj prizadevalo izboljšati povezavo med kulturnimi izvajalci, družbo in finančnimi subjekti ter podpreti te skupine pri izboljšanju kakovosti njihovih dejavnosti v zvezi z valorizacijo bogate dediščine, ki je opisana zgoraj.

Lokalni akterji so pridobili veliko znanja o veščinah potrebnih za začetek in vodenje uspešnega podjetja na področju kulture. Prijavljeni so sodelovali v procesu usposabljanja in poslovnega razvoja, naučili so se prepoznavanja vrednot nesnovne kulturne dediščine, zaščitile pravic intelektualne lastnine in dostopali do finančnih virov in izboljšali svoje komunikacijske spretnosti, da bi lahko oblikovali zeleno in verodostojno podobo za svoje dejavnosti in projekte NKD. Proces učenja in razvoja je privedel do realizacije enajstih poslovnih načrtov, ki temeljijo na edinstvenih tradicionalnih arhitekturnih tehnikah, ki so značilne za regijo. Nekateri od teh načrtov so še vedno v fazi snovanja, nekateri v fazi kampanje množičnega financiranja, nekateri pa že v izvajanju.

Načrti in tekoči projekti se lahko štejejo za oprijemljive rezultate pobud, povezanih z nesnovno kulturno dediščino. Še pomembnejši učinek projekta ARTISTIC je lokalna in tudi mednarodna mreža NKD, ki se je v tem času sodelovanja okrepila in je bolj pomembna kot kdaj koli prej.

SPOZNAVANJE:

- Med doživljanjem in spoznavanjem različnih manifestacij lokalne nesnovne kulturne dediščine, različnih družbenih praks in tradicij je bilo pomembno spoznati, da je njihova vrednost in utemeljitev vedno enaka.
- Tudi če se lokalni prebivalci vedno ne zavedajo NKD, ki jih obkroža, to vpliva na njihovo vsakdanje življenje na več načinov.
- Pomembno je ozaveščati kulturne organizacije o možnostih sodelovanja: delujejo v smeri istega cilja, zato se ne bi smeli imeti za konkurenta.
- Zadržne organizacije lahko podpirajo zagonska podjetja s svojimi že obstoječimi mrežami.
- Ozaveščanje in izobraževanje o alternativnih finančnih virih je potrebno še okrepiti.
- Zakonodajno ozadje množičnega financiranja je treba razjasniti na evropski in nacionalni ravni, saj negotovi regulativni in davčni predpisi ovirajo rast vloge alternativnih oblik financiranja.

ZAKLJUČKI

"Naša dediščina nam daje povezavo s preteklostjo, lahko spodbudi turizem, spodbuja solidarnost skupnosti, ljudje se lahko organizirajo in čutijo neko povezanost." Nesnovna kulturna dediščina je nevidna vez med lokalnimi prebivalci, a nekaterim od njih grozi izginotje, deloma tudi zato, ker so skriti pred našimi očmi. Pomena NKD nam ni treba pojasniti glede na njeno teoretično vrednost, lahko pa rečemo, da je eden glavnih stebrov regionalnega razvoja, zlasti na podeželju. Naj omenimo le nekaj ključnih besed in misli: zagonska podjetja, ki temeljijo na ideji iz naše zgodovine, obrti, festivali, turistične atrakcije, ustvarjanje delovnih mest ... Ni težko opaziti velike slike: dobro zastavljena lokalna razvojna strategija lahko koristi, nasprotno pa lahko svojo dediščino rešimo pred izginotjem v meglico časa, če se ne zanašamo na nesnovno kulturno dediščino.

REGIJA VZHODNA ELBIJA V OKROŽJU SEVERNE SAŠKE NEMČIJA

Partnerji, ki zastopajo regijo: B & S svetovanje in usposabljanje za upravljanje podeželja GmbH v sodelovanju z Združenjem za ohranjanje in promocijo podeželja vzhodne Elbije v okrožju Severna Saška

V regiji so obravnavali nove vidike uporabe nesnovne kulturne dediščine. Poleg kulturnega pomena NKD so bile upoštevane tudi možnosti za gospodarski razvoj. Modeli poslovnega načrta so bili prilagojeni in uporabljeni za NKD. Preučene so bile možnosti financiranja modelov za izbrane poslovne načrte.

Kot nova možnost financiranja se je štelo tudi množično financiranje, zlasti na podeželju. V sodelovanju z Združenjem za ohranjanje in promocijo podeželja vzhodne Elbije v okrožju Severne Saške je bila vzpostavljena in razvita mreža. Zbrane prve izkušnje z množičnim financiranjem so postale prenosljive. Povečana je ocena dejavnosti, povezanih z nesovno kulturno dediščino. Združenje za ohranjanje in promocijo podeželja vzhodne Elbije v okrožju Severna Saška se je okrepilo kot gonilo razvoja podeželja v regiji. Izkušnje evropskih partnerjev bodo uporabljene v projektu in v prihodnosti.

SPOZNANJA:

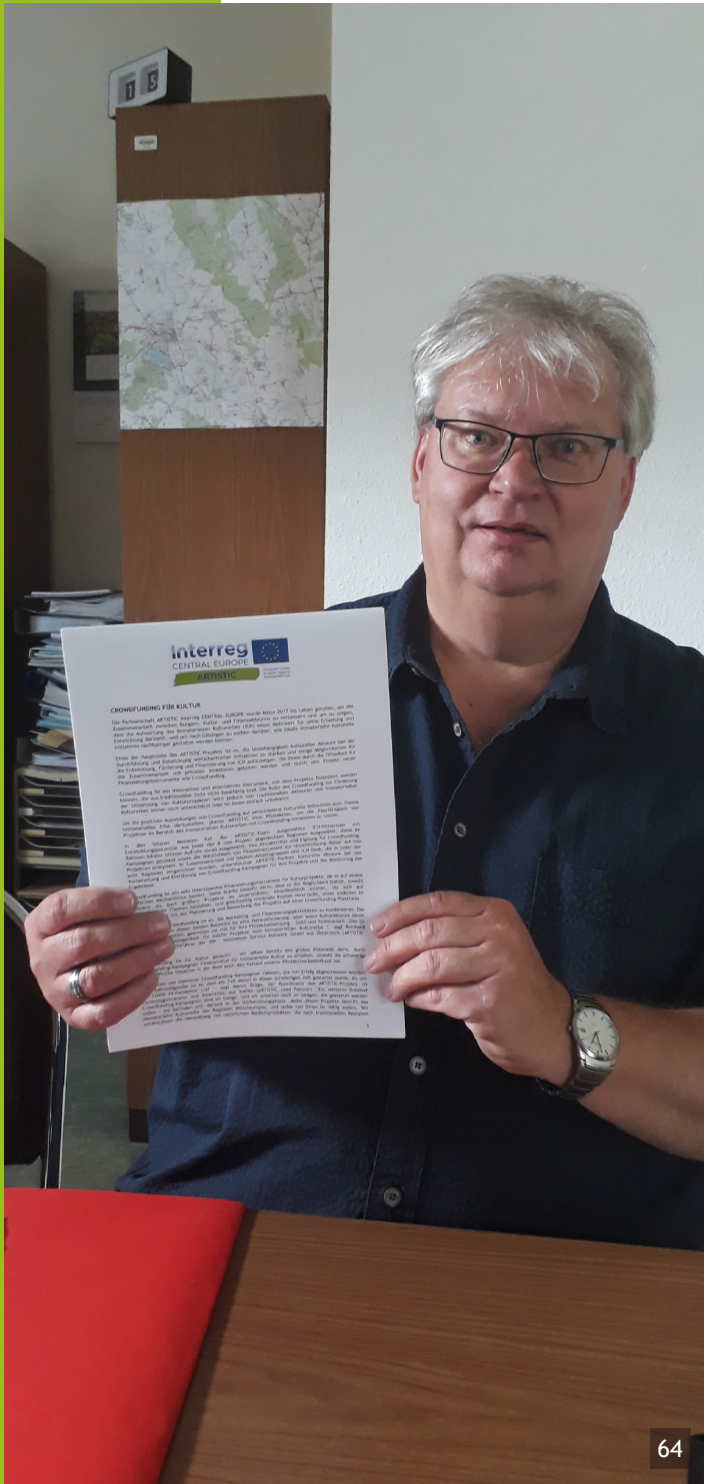
- Obstajajo razlike med mestnim in podeželskim prebivalstvom glede naklonjenosti projektom množičnega financiranja.
- Uspešni projekti "stopijo ljudem pod kožo".
- Množično investiranje pride v poštev veliko ljudem va času nizkih/ničelnih obresti.
- Dober poslovni načrt pripomore k uspehu.
- Uspešne kampanje je mogoče izvesti tudi brez profesionalne platforme.
- Promocijo in trženje morajo izvajati tudi akterji sami.
- Uspešni projekti potrebujejo dovolj časa za načrtovanje in izvedbo.
- Promotion and marketing must also be done by the actors themselves.
- Successful projects need enough time to plan and implement.

ZAKLJUČKI

Globalizacija je ustvarila nove izzive zlasti za podeželska območja. Konkurenca iz uvoza ali velikih trgovskih verig, upadanje industrije na številnih območjih in upadanje prebivalstva zaradi vse večje urbanizacije so le nekatere grožnje, s katerimi se danes srečujejo podeželska območja. Za zagotovitev dolgoročnega in trajnostnega razvoja regije so potrebne inovativne gospodarske strategije za spopadanje s temi izzivi. Ekonomsko vrednotenje nesnovne kulturne dediščine lahko prispeva k trajnostnemu razvoju regije.

Seveda nima vsaka kulturna dediščina enakega gospodarskega potenciala. Vendar lahko še vedno zelo prispeva k izboljšanju kakovosti življenja. Ekonomsko uporabna nesnovna kulturna dediščina lahko zelo dobro promovira edinstvene značilnosti regije.

REGIJA PODKARPATSKA POLJSKA

PARTNERJI, KI ZASTOPAJO REGIJO: REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA RZESZOW

Raznolike manifestacije nesovne kulturne dediščine v Podkarpatski regiji so veliko bogastvo regije in vir navdiha za razvoj številnih lokalnih pobud, in tudi podjetništva med ustvarjalci in umetniki, ki želijo ohraniti živo tradicijo. Odnos prebivalcev do regije, vključenost lokalnih akterjev v ohranjanje tradicije in hkrati ustvarjalnost predstavnikov lokalnih skupnosti pri sprejemanju obstoječih znanj in spretnosti za potrebe spreminjajoče se družbe so priložnosti za ohranjanje in promocijo nesovne kulturne dediščine z gospodarsko dejavnostjo lokalnih umetnikov in entitet. Pobude, ki temeljijo na gospodarski dejavnosti in spoštovanju tradicije, so še posebej dragocene za podkarpatsko regijo in lahko pomembno vplivajo na njen razvojni potencial.

Izvajanje projekta ARTISTIC je pokazalo, kako velik je razvojni potencial projektov nesovne kulturne dediščine in koliko lahko regija s podpiranjem takšnih podjetij pridobi na podobi in promociji. Hkrati je izvedba projekta ARTISTIC ljudi ozavestila, koliko je potrebno narediti za spremembo miselnosti ustvarjalcev, kulturnih ustanov in lokalnih skupnosti k razvoju gospodarske dejavnosti, ki temelji na manifestacijah nesovne kulturne dediščine in spremembi sheme financiranja za take projekte

SPOZNANJA:

- Lokalni ustvarjalci kulture imajo zelo zanimive ideje za projekte na področju vzdrževanja in razvijanja NKD, vendar je za njihovo izvedbo potrebno soustvarjanje in popolna organizacijska in izvedbena podpora drugega subjekta/ strokovnjaka - podpora točka NKD.
- Lokalni strokovnjaki in strokovnjaki iz različnih panog kažejo velik interes za podporo kulturnim ustvarjalcem pri izvajanju njihovih projektov v smislu organizacije in ocenjevanja vsebine (izmenjava znanja, pomoč pri izvajanju dane storitve); vse dejavnosti lokalne delovne skupine pa zahtevajo stalno usklajevanje s strani podporne točke NKD.
- Lokalni umetniki in ustanove so navajeni tradicionalnega modela financiranja kulture iz javnih sredstev. Sodelovanje z zasebnimi vlagatelji in uporaba finančnega orodja, kot je množično financiranje, je med kulturnimi ustvarjalci naletela na veliko zanimanje, vendar je v praksi vsaka dejavnost na tem področju zahtevala močno organizacijsko podporo s strani podporne točke NKD.
- Projekti NKD imajo močan poslovni potencial, ki ga regionalni podjetniki še vedno podcenjujejo in neradi finančno podpirajo. Izjema so majhna podjetja iz kreativnega sektorja, ki podporo projektom NKD vidijo kot priložnost za promocijo in izgradnjo svoje blagovne znamke.
- Dejavnosti projekta ARTISTIC so povezane z ustvarjalno industrijo.
- Pomembno je ozaveščanje kulturnih ustanov in organizacij o vrednosti sodelovanja in skupnega dela za podporo projektom NKD.
- Porebno je nadaljevati z ozaveščanjem, svetovanjem in izobraževanjem ustvarjalcev NKD in kulturnih ustanov - še vedno je zelo veliko povpraševanje po dejavnostih, namenjenih povečanju ozaveščenosti o vlogi valorizacije NKD in prednostih sodelovanja z zasebnimi vlagatelji.
- Razvoj poslovne dejavnosti, ki temelji na nesnovni kulturni dediščini ne ogroža ohranjanja te dediščine, če se lokalni subjekti in strokovnjaki vključijo v postopek ustvarjanja projekta/podjetja, ki podpira ustvarjalce v začetni fazi izvajanja dejavnosti (poslovna dejavnost) .
- Medregionalno in mednarodno sodelovanje je pomembno za predstavitev dobrih praks, ki dokazujejo, da sta kultura in poslovne dejavnosti možne in učinkovite ter podpirajo ohranjanje NKD in spodbujajo regionalni razvoj.

ZAKLJUČKI

Podjetja iz kulturne industrije združujejo umetnost, kulturo, poslovanje, sodobne tehnologije in imajo pogosto tudi inovativni potencial, zato imajo v sodobnem, na znanju temelječem gospodarstvu, ključno vlogo pri ustvarjanju vrednosti in spodbujanju inovacij v regiji. Podjetja iz kreativnega sektorja in številnih drugih panog črpajo navdih iz kulturne dediščine, zlasti iz nesovne kulturne dediščine, zato je tako pomembno ohraniti NKD in podpirati pobude, vključno z gospodarsko dejavnostjo regionalnih umetnikov, ki združujejo tradicijo in sodobne tehnologije, usmerjene v ohranjanje žive kulturne dediščine.

Zahvaljujoč projektu ARTISTIC sta se ustanovili dve lokalni podporni točki NKD v Podkarpaški regiji in lokalnim akterjem dali na razpolago svoje prve izkušnje pri pripravi in izvedbi kampanj množičnega financiranja za ideje NKD. V okviru delovanja krajevnih točk NKD so se v regiji ustvarile stalne strukture za podporo NKD, med drugim z okrepitevijo lokalnih mrež in izgradnjo lokalne delovne skupine, katere člani bodo tudi v prihodnje podpirali razvoj projektov NKD v prihodnosti. Delovanje krajevnih podpornih točk NKD je prispevalo k večji družbeni zavesti o nesovni kulturni dediščini v regiji, potrebi po podpori poslovnim pobudam, ki temeljijo na NKD, in potrebi po uporabi drugih virov financiranja za to vrsto pobud. Zahvaljujoč izvedbi tega projekta so se skupini subjektov, ki podpirajo NKD, pridružile še druge ustanove za podporo podjetjem, podjetniki iz kreativnega sektorja in prvi zasebni vlagatelji.

REGIJA JUŽNA ČEŠKA ČEŠKA

PARTNERJI, KI ZASTOPAJO REGIJO: JUŽNOČEŠKA GOSPODARSKA ZBORNICA

Identificiranje NKD na začetku projekta v regiji je pokazalo (kot je razvidno iz brošure za vsako regijo), da je južnočeška regija bogata s tradicijo in obrtjo. Čeprav področje NKD ni tako dobro znano ali izkušeno, smo s projektom ARTISTIC poskušali ustvariti mrežo kulturnih izvajalcev in mediatorjev, ki so bili usposobljeni na področjih pomembnih za ustanavljanje podjetja.

Zaradi nepoznavanja številnih ljudi, ki se ukvarjajo z obrtjo ali drugimi kulturnimi dejavnostmi je bila ustanovljena podporna točka NKD z usposobljenimi operaterji. Podporno točko najdete v Južnočeški gospodarski zbornici v České Budějovicah, kjer boste prejeli nasvet in podporo. Druga dejavnost v projektu je bila povezava zasebnih vlagateljev in javnosti. Odprti razpisi v vsaki regiji so privedli do številnih novih poslovnih projektov, med katerimi je svetovalni odbor izbral več podprtih kampanj množičnega financiranja.

73

Projekt je javnost in druge zainteresirane strani ozavestil o področju NKD in njegovi trajnosti s pomočjo javnih dogodkov, pilotnih ukrepov, nabora meril in orodij, ki so jih med projektom ustvarili vsi partnerji.

74

SPOZNAVANJA:

- Tradicije v različnih regijah;
- Sodelovanje prek različnih sektorjev (javni, zasebni vlagatelji, javni organi ...);
- Nov vir financiranja - množično financiranje;
- Mednarodno sodelovanje;
- Mednarodna raznolikost.

75

ZAKLJUČKI

V zadnjem času se je svet zelo hitro razvijal in moderniziral, kar je normalno in naravno. Vendar pa je za mlade generacije zelo pomembno, da ne poznajo samo IT tehnologij, temveč tudi stare tradicije, stare obrti, stvari, povezane z naravo in vesoljem, kulturne dejavnosti itd. Tudi če živimo na sodoben način, je še vedno zelo pomembno, da ne pozabimo na zgodovino, stare načine dela, arhitekturo, obrt in stare recepte. Veliko ljudi sledi tej tradiciji, vendar večinoma zgolj v obliki hobija. Zakaj njihov hobi ne more biti njihova služba? Na tem področju je zelo težko voditi podjetje in v tem sektorju se je težko preživljati. Tem ljudem moramo pomagati, ker ohranjajo tradicijo pri življenju.

REGIJA TRENCIN SLOVAŠKA

PARTNERJI, KI ZASTOPAJO REGIJO: SLOVAŠKA TRGOVSKA IN INDUSTRIJSKA ZBORNICA TRENCIN
-REGIONALNA ZBORNICA

Projekt ARTISTIC je regiji Trencin prinesel nov pogled na sodelovanje med zainteresiranimi stranmi na področju NKD. Nekatero zainteresirane strani so dejavne po vsej državi. Njihovo sodelovanje je pripomoglo k pripravi novih izdelkov za usposabljanje na področju komunikacije, upravljanja projektov in financiranja. Pomembno je bilo prepoznavanje možnosti za zasebno financiranje NKD v regiji in ozaveščanje o alternativnem financiranju, vključno z množičnim financiranjem.

SPOZNANJA:

- Dobrodošlo je usklajevanje na področju izmenjave izkušenj med izkušenimi akterji in novimi pobudniki NKD. Obstajajo predstavniki, ki podpirajo regionalne pobude in projekte NKD s pomočjo pri usposabljanju, PR in finančni podpori.
- Projekt je razkril potencial za nove medsebojne povezave z drugimi sektorji, kot so zagonska podjetja in kreativna industrija.

ZAKLJUČKI

Kljub zgodovinskemu bogastvu in privlačnosti regije je zelo pomembno, da imamo stalno vneto za pripravo turističnih znamenitosti, ki vključujejo elemente NKD. V regiji je malo obiskovalcev. Po drugi strani pa je v zdraviliških mestih povpraševanje po dejavnostih.

AVTORJI ČLANKOV V BROŠURI:

- 1) Kaj nam pomeni nesnovna kulturna dediščina?
Kaj je VREDNOTENJE nesnovne kulturne dediščine?
Povezava med nesnovno kulturno dediščino in ekonomijo
Predstavitev strategije ARTISTIC
Nabor meril za določitev najbolj obetavnih projektov vrednotenja NKD
Prof. Dr. Gertraud Koch, Dr. phil. Eliane Fernandes Ferreira, Inštitut za evropsko etnologijo/Kulturna antropologija Univerze v Hamburgu, Nemčija
- 2) Set orodij ARTISTIC
Regionalna Razvojna Agencija Rzeszow, Poljska
- 3) Podporne točke NKD in njihova vloga v regijah
Regionalna Razvojna Agencija Rzeszow, Poljska
- 4) Poslovni načrti za pobude NKD
Združenje za napredek Steirisches Vulkanland, Avstrija
- 5) Vrednotenje nesnovne kulturne dediščine s pomočjo množičnega financiranja
ISN - innovation service network GmbH, Avstrija
- 6) Prihodnost NKD podpornih točk in projektne aktivnosti
Veneto Region, Italija
Regionalna Razvojna Agencija Rzeszow, Poljska
- 7) Seznam podpornih točk NKD
ARTISTIC partnerji
- 8) ARTISTIC zgodba o 8 regijah Sredje Evrope - Benečija, Italija
t2i Technology Transfer and Innovation, Italija
Veneto Region, Italija
- 9) ARTISTIC zgodba o 8 regijah Sredje Evrope - Vulkanland, Avstrija
Združenje za napredek Steirisches Vulkanland, Avstrija
- 10) ARTISTIC zgodba o 8 regijah Sredje Evrope - Zahodna Slovenija, Slovenija
Jarina, Zadruga za razvoj podeželja, Slovenija
Občina Bovec, Slovenija
- 11) ARTISTIC zgodba o 8 regijah Sredje Evrope - Zahodno Podonavje, Madžarska
Zahodno panonsko neprofitno javno podjetje za regionalni in gospodarski razvoj, Madžarska
- 12) ARTISTIC zgodba o 8 regijah Sredje Evrope - Vzhodna Elbija v okrožju Severne Saške, Nemčija
B & S svetovanje in usposabljanje za upravljanje podeželja GmbH, Nemčija
- 13) ARTISTIC zgodba o 8 regijah Sredje Evrope - Podkapartska regija, Poljska
Regionalna Razvojna Agencija Rzeszow, Poljska
- 14) ARTISTIC zgodba o 8 regijah Sredje Evrope - Južna Češka, Češka
Južnočeška gospodarska zbornica, Češka
- 15) ARTISTIC zgodba o 8 regijah Sredje Evrope - Trencin, Slovaška
Slovaška trgovska in industrijska zbornica Trencin -Regionalna zbornica, Slovaška

Fotografije:

1. South Bohemian Chamber of Commerce (Jihočeská hospodářská komora) / CZ
2. Richard Mcall da Pixabay / IT
3. Ewelina Matusiak - Wyderka / PL
4. Fachschule Schloss Stein / AT
5. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
6. Sklenysen.sk / SK
7. East Elbia Association / DE
8. Rok Petelin / SI
9. Archive of the Glass Heritage Center in Krosno / PL
10. Archive Regional Team Krzemienickie Wedding, Tadeusz Poźniak / PL
11. South Bohemian Region / CZ
12. From the collection of the F. Kotula Ethnographic Museum in Rzeszów / PL
13. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
14. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
15. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
16. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
17. t2i Technology Transfer and Innovation (t2i Trasferimento Tecnologico e Innovazione scarl) / IT
18. Municipality of Bovec (Občina Bovec) / SI
19. South Bohemian Chamber of Commerce (Jihočeská hospodářská komora) / CZ
20. Municipality of Bovec (Občina Bovec) / SI
21. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
22. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
23. Giorgia Panetto - Diversamente in Danza / IT
24. Berghofer Mühle / AT
25. <https://www.startlab.sk/projekty/385-posad-sad-u-nas/> / Slovak National Gallery / SK
26. Bernhard Bergmann / AT
27. Tadeusz Poźniak / PL
28. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
29. South Bohemian Chamber of Commerce (Jihočeská hospodářská komora) / CZ
30. Matej Vranič / SI
31. Free-Photos da Pixabay / IT
32. Slovak Chamber of Commerce and Industry (Slovenská obchodná a priemyselná komora) / SK
33. East Elbia Association / DE
34. Lucio Alfonsi da Pixabay / IT
35. Associazione Villa Fabris - Centro Europeo per i Mestieri del Patrimonio / IT
36. Marcel Kessler da Pixabay / IT
37. t2i Technology Transfer and Innovation (t2i Trasferimento Tecnologico e Innovazione scarl) + Veneto Region (Regione del Veneto) / IT
38. t2i Technology Transfer and Innovation (t2i Trasferimento Tecnologico e Innovazione scarl) + Veneto Region (Regione del Veneto) / IT
39. t2i Technology Transfer and Innovation (t2i Trasferimento Tecnologico e Innovazione scarl) + Veneto Region (Regione del Veneto) / IT
40. t2i Technology Transfer and Innovation (t2i Trasferimento Tecnologico e Innovazione scarl) + Veneto Region (Regione del Veneto) / IT
41. Bernhard Bergmann / AT
42. Fachschule Schloss Stein / AT
43. Fachschule Schloss Stein / AT
44. Association for the Advancement of Steirisches Vulkanland (Verein zur Förderung des Steirischen Vulkanlandes) / AT
45. Association for the Advancement of Steirisches Vulkanland (Verein zur Förderung des Steirischen Vulkanlandes) / AT
46. Association for the Advancement of Steirisches Vulkanland (Verein zur Förderung des Steirischen Vulkanlandes) / AT
47. Aleš Fon / SI
48. Rok Petelin / SI
49. Rok Petelin / SI
50. Martin Smerdel / SI
51. Rok Petelin / SI
52. Municipality of Bovec (Občina Bovec) / SI
53. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
54. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
55. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
56. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
57. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
58. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
59. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
60. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
61. Hartmut Heine, Blumberg / DE
62. East Elbia Association / DE
63. b&s consulting and training for the rural area GmbH (b&s unternehmensberatung und schulung für den ländlichen raum GmbH) / DE
64. b&s consulting and training for the rural area GmbH (b&s unternehmensberatung und schulung für den ländlichen raum GmbH) / DE
65. Kamil Paluszek, www.pelnykadr.com / PL
66. Archive of the Leżajsk Land Museum / PL
67. Archive of the Culture City Center in Rudnik on the San river / PL
68. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
69. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
70. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
71. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
72. South Bohemian Region / CZ
73. South Bohemian Chamber of Commerce (Jihočeská hospodářská komora) / CZ
74. South Bohemian Chamber of Commerce (Jihočeská hospodářská komora) / CZ
75. South Bohemian Chamber of Commerce (Jihočeská hospodářská komora) / CZ
76. South Bohemian Chamber of Commerce (Jihočeská hospodářská komora) / CZ
77. Jana Pagáčová - Pominovec / SK
78. Slovak Chamber of Commerce and Industry (Slovenská obchodná a priemyselná komora) / SK
79. Slovak Chamber of Commerce and Industry (Slovenská obchodná a priemyselná komora) / SK
80. Slovak Chamber of Commerce and Industry (Slovenská obchodná a priemyselná komora) / SK
81. Slovak Chamber of Commerce and Industry (Slovenská obchodná a priemyselná komora) / SK
82. South Bohemian Region / CZ
83. EAST ELBIA ASSOCIATION / DE
84. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
85. Rok Petelin / SI
86. Fachschule Schloss Stein / AT
87. Archive of The Studio of the Carpathian Icon / PL
88. Nea Archeologia Cooperativa - Museo Archeologico Sette Comuni e Sito Archeologico "Bostel di Rotzo" / IT
89. ludovakultura.sk / SK

Ta brošura odraža zgoľ stališča avtorjev, projektna skupina ARTISTIC ne odgovarja za kakršno koli uporabo informacij te brošure.

Grafični dizajn: Regionalna razvojna agencija Rzeszow
Leto publikacije: 2020

Interreg
CENTRAL EUROPE

ARTISTIC

European Union
European Regional
Development Fund

<https://www.interreg-central.eu/Content.Node/ARTISTIC.html>

REGIONE DEL VENETO

Universität Hamburg
DER FORSCHUNG | DER LEHRE | DER BILDUNG

JIHOČESKÁ
HOSPODÁŘSKÁ
KOMORA

**innovation
service
network**

Projekt ARTISTIC se izvaja v letih 2017-2020, podpira program Interreg CENTRAL EUROPE, financiran iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.